

Gymnázium Ústí nad Orlicí

Seminář zeměpisu

Školní rok 2014/2015

Rozhledny v okolí Ústí nad Orlicí

Andrlův chlum, Kozlovský kopec, Křížová hora,

Lázek, Rozálka , Suchý vrch, Val

(Seminární práce)

Nikola Honzová (7. B)

Prohlašuji, že jsem tuto seminární práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a jiné prameny, které jsem použila.

V Ústí nad Orlicí 15.2. 2015

Obsah

I. ÚVOD	4
II. TEORETICKÁ ČÁST	
1. Rozhledny¹	5
1.1. Odborné definice.....	5
1.2. Historie	6
1.3. Typy rozhleden	7
1.3.1. Dřevěné	7
1.3.2. Železné	7
1.3.3. Zděné	7
1.3.4. Betonové.....	7
III. VÝZKUMNÁ ČÁST	
1. Orlickoústecko, popis regionu	8
2. Mých 5 rozhleden	9
2.1. Andrlův Chlum	10
2.2. Kozlovský kope	11
2.3. Křížová hora.....	12
2.4. Lázek.....	13
2.5. Rozálka.....	14
2.6. Suchý vrch.....	15
2.7. Val	16
IV. ZÁVĚR	
Seznam zdrojů	
Přílohy	

¹ Rozhledny dále jen R

I. ÚVOD

Na začátku září jsme si každý ze semináře zeměpisu vybrali téma pololetní práce, kterou máme za půl roku odevzdat. Výjimečně jsem se chtěla zaměřit na něco, co je mi blízké, co bych mohla prozkoumat na vlastní kůži. V ČR nenalezneme moře, které zbožňuji, ani velehory, pouště, ale zato na každém kroku objevíte krásy přírody. A odkud to nejsnadněji zpozorovat? Proto jsem si vybrala téma „Rozhledny v okolí Ústí nad Orlicí“ a naivně jsem se domnívala, že během pár hodin se mi to podaří vypracovat.

Zašla jsem do knihovny a s hrůzou zjistila, že kniha s mými požadavky zkrátka neexistuje. S paní knihovnicí jsme strávily množství času nad internetovým vyhledávačem. Marná snaha! Nakonec jsem odešla, ne s plánovanou jednou knížkou, ale hned s osmi², protože každá se lišila a zahrnovala odlišné věci, jež mě zajímaly.

Moje počáteční zapálení postupem času rapidně chladlo a tak knihy po dlouhé dva měsíce nečinně ležely na polici a rozčilovaly moji maminku, která nemohla pochopit, k čemu mi vlastně jsou. A když si konečně zvykla na to, že jsou součástí domova, rozhodla jsem se, že bych měla trochu pokročit.

Prostudovala jsem je a vybrala si z nich sedm rozhleden, které jsem navštívila a zhodnotila vlastními postřehy, aby moje bádání přineslo nějaký užitek.³ Jak šel čas, psaní seminárky jsem si oblíbila a nakonec musím uznat, že mi to přineslo spoustu obohacení.

Naučila jsem se, že v žádném případě nesmím nechávat věci na poslední chvíli, protože pak nestíhám a než dělat věci na polovinu, tak to je dělat nemusím vůbec. Vycházky do okolí mi pomohly objevit spousty zajímavých míst, na které bych se nikdy nepodívala a ani nevěděla, že existují.

A teď už se prosím začtěte a sami zhodnoťte výsledky mého snažení...

² Všechny použité knihy jsou uvedeny v seznamu zdrojů.

³ Výsledky mých návštěv se objeví v následujících kapitolách.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. Rozhledny

1.1. Odborné definice

Co je to rozhledna? Odpověď na tuto otázka jsem se snažila najít na několika internetových zdrojích, i v knihách. ⁴ V jedné věci se ovšem všechny shodují: Obecná definice neexistuje!

Ale jak odlišit obyčejná vyhlídková místa a rozhledny? Touto problematikou se zabývá Jan Nouza, který ve své knize sepsal, co by R měla splňovat. ⁵

"Je to vyhlídková stavba

- 1. vytvořená lidskou činností,*
- 2. určená či dodatečně upravená k účelům rozhlížení*
- 3. s vyhlídkovým prostorem umístěným alespoň několik metrů nad okolním terénem,*
- 4. přístupná široké veřejnosti (byť jen v určitém časovém nebo historickém období)*
- 5. a všeobecným povědomím jako rozhledna uznávaná."*⁶

Myslím si, že první čtyři body jsou velmi jasné. Z R vylučují například přírodní útvary (Hlavatice u Turnova v Českém ráji), altány (Labská vyhlídka na Děčínsku),... ⁷ Posledním bod ovšem pan Nouza dále rozvádí, zapsal ho tam, protože se bojí, abychom za R nepovažovali například Staroměstskou věž v Praze⁸,...⁹

Za rozhledny tedy nemůžeme považovat:

- *"Hradní, zámecké, pevnostní, městské, radniční, mostní a podobné věže,*
- *vojenské, navigační, měřické, meteorologické, telekomunikační či vodárenské věže,*
- *přízemní či lehce vyvýšené altánky, gloriety,*
- *přírodní pozorovatelný (s velmi omezeným lokálním dohledem), lovecké posedy,*
- *zdobné věžičky na domech či veřejných budovách, či naopak ploché střechy některých budov,*
- *soukromé vyhlídkové konstrukce, do nichž není běžný veřejný přístup,*
- *různé dočasné, recesní či testovací konstrukce, atd."*¹⁰

⁴ Všechny použité knihy, internetové zdroje jsou uvedeny v seznamu zdrojů.

⁵ Srov. NOUZA, Jan. *Rozhledny Čech, Moravy a Slezska*. Vydání první. Liberec:

Nakladatelství 555, 1999. S. 5. ISBN 80-902590-4-9. (Dále jen *R Čech, Moravy a Slezska*)

⁶ Tamtéž, S. 5.

⁷ Srov. Tamtéž, S. 5.

⁸ R musí být jako R uznána všeobecným vědomím a musí tak být uváděna i v průvodcích!

⁹ Srov. Tamtéž, S. 5.

¹⁰ NOUZA, Jan. *Rozhledny - odpovědi na často kladené otázky. Obrázky z historie a současnosti rozhleden v Česku i ve světě* [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://itakura.kes.tul.cz/jan/rozhledny/rozhledny-faq.html>

1.2. Historie

Prvními vyhlídkovými stavbami se staly altány, věže na panství (obránná funkce), gloriety...¹¹ Dokonce i nejstarší věže nebyly zpočátku R (např. Minaret v Lednici - 1802).¹²

Někomu se to může zdát podivné, ale rozhledny na našem území začaly vznikat cca před 200 lety.¹³ A za úplně první stavbu, jež byla postavena za tímto účelem, se považuje rozhledna na Kleti (1825), naše nejstarší horská R.¹⁴

*"Od této doby už rozhledny vznikají na více místech, přesto nepravidelně a za různým účelem. Některé věže sloužily zeměměřičům (sic!) (Babylon z roku 1831, Děčínský Sněžník z roku 1865) či lázeňským hostům (Hamelika z roku 1876, Vyhlídka Karla IV. z roku 1877)."*¹⁵ Zajímavostí je, že před první světovou válkou si návštěvník Karlových varů mohl vybrat ze šesti rozhleden, které nabízely pohled na město z různých úhlů a směrů.¹⁶

Opravdovou expanzi R jsme ovšem zažili společně s rozmachem turistických spolků, ať českých či německých. Jejich hlavním cílem se stalo při každé turistické trase vytyčit R. To mělo za důsledek, že během krátkého časového úseku, cca deseti let, se objevilo až šedesát nových R. Smutně musím poznamenat, že většina z nich se nedochovala, výstavba byla rychlá, ale díky omezeným finančním prostředkům nekvalitní - dřevěná.¹⁷

Za první republiky se turistika stala všeobecně populárním koníčkem. R byly součástí turistických chat (Suchý vrch), a velmi prosperovaly. Pak ale nastalo tkzv. "černé období", přišla hospodářská krize (1929-1935). Projekty byly zrušeny či pozastaveny. Díky komunismu (jeho celková ideologie) se turistické kluby zaměřily na pořádání masových srazů, rozhledny pro ně nebyly až tak atraktivní.¹⁸

Rozkvět nastal po roce 1989, kdy se lidé opět navrací k samostatným výletům do přírody, je přáno svobodnému podnikání,... To vše zajistilo živnou půdu pro "rozhlednovou horečku", zaznamenali jsme větší rozsah než před sto lety.¹⁹ Dnes se ale opět navracíme k "období úpadku"...²⁰

¹¹ Srov. *Naše rozhledny*, s.6.

¹² Srov. MIŠKOVSKÝ, Pavel. *Naše rozhledny*. První vydání. Praha: Dokořán, 2004. S. 6. ISBN 80-86569-90-X. (Dále jen *Naše rozhledny*)

¹³ Srov. *R Čech, Moravy a Slezska*, S. 6.

¹⁴ Srov. *Naše rozhledny*, s.6.

¹⁵ CHROUST, Martin. Historie rozhleden v českých zemích. *České rozhledny* [online]. 2001 - 2012 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://rozhledny.yc.cz/historie.htm> (Dále jen *Č.R.*)

¹⁶ Srov. *R Čech, Moravy a Slezska*, S. 7.

¹⁷ Srov. *R Čech, Moravy a Slezska*, S. 8.

¹⁸ Srov. *R Čech, Moravy a Slezska*, S. 8-9.

¹⁹ Srov. *Č.R.*

²⁰ Pouze můj subjektivní názor získaný na základě rozhovorů. Bez vědeckého podkladu.

1.3. Typy rozhleden

*"Celkově se v České republice nachází 358 rozhleden. Nejvíce jich pak můžeme najít ve Středočeském kraji, kde se jich nachází 49 a nejméně pak v kraji Vysočina a v Olomouckém kraji, kde jich nalezneme 12."*²¹

Z všeobecného hlediska máme dvojí dělení: na druhy a typy. Druhy bych se nerada zabývala, tím mám na mysli především hradní, kostelní věže, parkové rozhledny, vyhlídkové restaurace, altány, vysílače nebo zámecké rozhledny.²² Ovšem typy jsou zajímavější: dřevěné, železné, zděné a betonové. Zvolený materiál závisí především na finančních možnostech nebo umístění.

1.3.1. Dřevěné

Na stavbu jsou nejjednodušší a nejlevnější. Ovšem mají velkou nevýhodu při nepříznivém počasí. Naši předkové to vymysleli tak, že je pobyli trámy (voda se nedostala ke spojům, zabránilo se špatnému počasí).²³ Výborný nápad pro praktickou část, ale z hlediska estetického - hrůza!

1.3.2. Železné

Obnova dřevěné konstrukce, kde ovšem jako stavební materiál bylo použito železo. Tím stavba docílila větší pevnosti a odolnosti. Mezi nejznámější patří například: Petřínská rozhledna. U nás jsou velice neoblíbené, v první řadě slouží pro telekomunikační účely, avšak jsou přístupné turistům.²⁴ Jako náš Andrlův Chlum.

1.3.3. Zděné

Nejčastější na horách. Důvod? Prostý, odolají klimatickým podmínkám po dlouhou dobu, nehoupá se při poryvech větru. Většinou se využívá materiál, který je nejbližší (V Jizerských horách použijeme žulu).²⁵

1.3.4. Betonové

Svůj rozmach zažily ve třicátých letech, ale nestaly se při výstavbě populární (výjimečné použití u skutečně vysokých staveb). U nás jen několik málo rozhleden.²⁶

²¹ Rozhledny České republiky. In: *ROZHLEDNY ČESKÉ REPUBLIKY: Nejhezčí rozhledny u nás* [online]. 2.8.2014 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://zlatychlum.cz/tag/rozhledny-v-cesku>

²² Srov. Tamtéž.

²³ Srov. *R Čech, Moravy a Slezska*, S. 10.

²⁴ Srov. Tamtéž. S. 10.

²⁵ Srov. Tamtéž. S. 11.

²⁶ Srov. Tamtéž. S. 11.

III. VÝZKUMNÁ ČÁST

1. Orlickoústecko, popis regionu

Myslím si, že pro upřesnění bude jednodušší, když se nejprve pokusím stručně přiblížit oblast, kterou jsem si vybrala a později se zaměřit na objekty. Mohla bych Vám vše popisovat, ale pokud nebudete o tomto kraji mít sebemenší představu, je to k ničemu.

"Orlickoústecko je pahorkatinný region při hranicích s Polskem na pomezí východních Čech, západní Moravy a polského Kladska. Leží v severozápadní části Pardubického kraje. Hraničí na SV s Polskem, na V se Šumperskem, na J se Svitavskem, na JZ s Chrudimskem, na Z s Pardubickem a na SZ s Rychnovskem. K 1.1.2008 měl region rozlohu 1258,31 km², správně byl členěn do 115 obcí (měst je zde 10, městysů 10 a vsí 95), žilo zde přes 137200 obyvatel, což znamená 109 obyvatel na km²."²⁷

Nalezneme tu spousty údolí, potoků, potůčků, řek. Mezi nejvýznamnější patří Tichá a Divoká Orlice. Příroda je velmi bohatá, převládají především smíšené lesy.²⁸

Je tu velká výšková členitost, rozdíl mezi nejnižším a nejvyšším bodem je zde jeden z nejvýraznějších v rámci ČR(Nejvýše - Králický Sněžník = 1424 m n. m., nejnižším místem řečiště Loučné = v 248 m n.m.).²⁹

Tři horské celky: Králický Sněžník (třetím nejvyšším pohořím v ČR,
voda odtud odtéká do tří moří)

Orlické hory (Zemská brána, návrší Adam, lyžařské
středisko Čenkovice, Suchý vrch)

Hanušovická vrchovina a Podorlická pahorkatina³⁰

²⁷ Orlickoústecko: popis regionu. *Trasovník: Turistický průvodce po ČR* [online]. 1.1.2008 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.trasovnik.cz/k_pard/ustino/ustino.asp

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Východní Čechy: Orlickoústecko. *Výletník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/turisticke-oblasti/vychodni-cechy/usteckoorlicko/>

³⁰ Tamtéž.

2. Mých 7 rozhleden

O povrchu už zhruba představu máme. Jistě se mnou budete souhlasit, když zmíním, že tato krajina je nadmíru malebná. A jak si nejvíce užít všech jejích kras, pohlédnout do každého kouta? Díky ptačí perspektivě! Té se nejvíce přiblížíme³¹ rozhledem z R.

Otázkou zbývá kolik R vlastně Východní Čechy nabízí.

Přibližně 39 rozhleden, z toho sedm se jich nachází na Orlickoústecku:

Andrlův chlum, Kozlovský kopec, Křížová hora, Lázek, Rozálka (Tyršova rozhledna), Suchý vrch, Val.³²

Nejspíš se všichni shodneme na tom, že výběr je obrovský. A jako první začneme rozhlednou, která je mi ze všech nejbliže: Andrlův chlum.

³¹ Nepočítám letadla, ani jiná vznášedla. Použito pouze jako metafora.

³² Východní Čechy: Rozhledny. *Výletník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.vyletnik.cz/rozhledny/vychodni-cechy//?radit=abc&f_limit=10&f_page=4

2.1. Andrlův chlum ("Stříbrná krasavice")

Poloha: 559,3 m.n.m, Ústí nad orlicí.³³

Typ: kovová³⁴

Výška: věž: 52,4 m (vyhlídková plošina: 34,6 m)³⁵

Výstup: 183 schodů (Schodiště zvlášť pro výstup i sestup)³⁶

Přístup: Přístup odbočkou ze silnice z Ústí nad Orlicí do Řetůvky, pěší trasy kolem 14 kapliček křížové cesty, nebo po tzv. Hřebínku s odpočinkovými místy u obrázků Čertoušek a Loučení (červená).³⁷

Výhled: *"Za dobré viditelnosti lze spatřit na S až SV hřeben Orlických hor, na SV Kralický Sněžník, Praděd, na JZ Českomoravskou vrchovinu, na Z Železné hory s televizní věží Krásný a Kunětickou horu. Za velmi dobrých podmínek lze spatřit na SZ Sněžku a na Z Prahu"*³⁸

Historie: V roce 1905 zde byla za podpory široké veřejnosti podle plánů stavitele Hernycha postavena ústeckým okrašlovacím spolkem. 1918 shořela. Obnovy se ujal ústecký odbor klubu turistů. Finanční potíže, v plánu postavit i chatu. Chata zde byla pro veřejnost otevřena v roce 1940 (architekt Petr Pícha a Stanislav Tošovský) spolu s provizorní dřevěnou věží, která byla však vzhledem k havarijnímu stavu odstraněna v 60. letech 20. století. Teprve až v roce 1994 Sdružení Andrlův chlum nechalo zde postavit víceúčelovou komunikační kovovou věž. Veřejnosti je rozhledna přístupná od roku 1996.³⁹

Otevírací doba: Po-Čt, Ne 10.00 - 22.00

Pá- So: 10.00 - 23.00⁴⁰

Kontakt: Tel. 465 525 270

E-Mail: andrluv.chlum@seznam.cz⁴¹

Vlastní hodnocení: Protože bydlím v UnO, tak rozhlednu navštěvuji docela často. Musím uznat, že jsem si ji zamilovala, hlavně v noci, kdy je úžasný výhled na svítící město. Jediné, co bych vytkla, je "nestabilita" za větru.

³³Srov. *Naše rozhledny*, S. 38

³⁴Srov Tamtéž.

³⁵Srov tamtéž. (pozn. údaje s v některých knihách liší, ale pouze o několik desetin, tohle číslo mi přišlo nejpřesnější)

³⁶Srov tamtéž.

³⁷Srov Východní Čechy: *Rozhledny. Vyletnik.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.vyletnik.cz/rozhledny/vychodni-cechy/?radit=abc&f_limit=10&f_page=4

³⁸Andrlův chlum, Stříbrná krasavice. *Na rozhledny.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.na-rozhledny.cz/andrluv-chlum>

³⁹Srov O rozhledně. *Rozhledna a restaurace na Andrlově chlumu* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://chata-hvezda.cz/?page_id=138

⁴⁰Srov O rozhledně. *Rozhledna a restaurace na Andrlově chlumu* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://chata-hvezda.cz/?page_id=138

⁴¹Srov Tamtéž

2.2.Kozlovský kopec

Poloha: 601 m.n.m., 4 km z. od České Třebové a 1 km v. od obce Kozlov⁴²

Typ: ocelová telekomunikační věž⁴³

Výška: věž: 55,5 m (vyhlídková plošina: 33 m)⁴⁴

Výstup: celkem 174 schodů (vyhlídková plošina po zdolání 133 schodů)⁴⁵

Přístup: Asfaltová silnice z České Třebové. Blízko chaty Maxe

Švabinského.⁴⁶ Z České Třebové vedou dvě turistické značky, a to červená (přímo od nádraží v České Třebové) a modrá.⁴⁷

Výhled: Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky i Kralický Sněžník⁴⁸

Historie: Od roku 1929 na Kozlovském kopci stávala první dřevěná, 29 metrů vysoká rozhledna, postavená pracovníky vojenského zeměpisného ústavu za přispění města. Postupně získávala na oblibě a v roce 1932 byla pro potřeby turistů vystavěna podle projektu stavitele Adolfa Šimka skromná chata, která byla do dnešní podoby dobudována v roce 1941. Chata dodnes nese jméno Chata Maxe Švabinského. Původní rozhledna sloužila svému účelu jen několik let. Poté, co byla v roce 1939 zasažena bleskem, musela být stržena. Znovuotevření rozhledny proběhlo 19. května 2001, slouží pro přenos signálu sítě mobilního operátora Stavbu provedla pražská firma EXCOM.⁴⁹

Otevírací doba: květen, červen, září a říjen pouze o víkendech a svátcích (10-18 hod.), v červenci a srpnu denně (rovněž 10-18 hod.)⁵⁰

Kontakt: Rozhledna je z jedné třetiny v majetku města České Třebové a ze dvou třetin v majetku firmy Radiomobil Tel. +420 465 511 011⁵¹

Vlastní hodnocení: Kozlovský kopec mě nijak neuchvátil, konstrukcí je velmi podobný Andrlově chlumu, chybí zde ale dvojité schodiště. Stavba je moderní a je na ní poznat, že primárně je určena jako věž pro mobilní operátory. Ovšem občerstvení v turistické chatě je výborné!!!

⁴² Srov ŠTEKL, Jiří. *Rájem rozhlednovým: na kole, pěšky, lanovkou i tramvají*. První vydání. Plzeň: CYKLOKNIHY, 2008. S. 106 ISBN 978-80-87193-00-6. (Dále jen Rájem rozhlednovým)

⁴³ Srov Tamtéž. S. 106

⁴⁴ Srov Východní Čechy: Rozhledny. *Výletník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.vyletnik.cz/rozhledny/vychodni-cechy/?radit=abc&f_limit=10&f_page=4

⁴⁵ Srov Kozlovský kopec. *Treking* [online]. 15.1.2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.treking.cz/regiony/kozlovsky-kopec.htm> (Dále jen Treking)

⁴⁶ Srov Rájem rozhlednovým. S. 106

⁴⁷ Srov Treking

⁴⁸ Srov Rozhledna na Kozlovském kopci u České Třebové. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/kozl.htm>

⁴⁹ Srov Tamtéž.

⁵⁰ Srov Tamtéž.

⁵¹ Srov Tamtéž

2.3. Křížová hora

Poloha: 735 m.n.m., obec Červená voda⁵²

Typ: železobeton + smrkové palubky⁵³

Výška: věž: 25 m (vyhlídkové podlaží 22m)⁵⁴

Výstup: celkem 130 schodů⁵⁵

Přístup: z Červené Vody po žluté⁵⁶

Výhled: Králický Sněžník, Suchý vrch, obec Červená Voda⁵⁷

Historie: K realizaci byl vybrán projekt Ing. Arch. Mádlíka. Původní obsah lokality připomíná historická stopa původního kostelíka, provedená v kamenné dlažbě lemované trávou. Stavbu provedla firma VCES, investorem byla Obec Červená Voda za podpory Evropské unie Rozhledna pak byla slavnostně otevřena v červnu 2007.⁵⁸

Celkové náklady: 7,2 mil. Kč⁵⁹

Otevírací doba: listopad až březen - zavřeno

duben a říjen - so, ne od 13 do 15 hod.

květen, červen a září - so, ne od 10 do 17 hod.

červenec a srpen - každý den od 10 do 17 hod.⁶⁰

Kontakt: Tel. 465 626 212⁶¹

Vlastní hodnocení: I když nejsem zastáncem moderních staveb v malebné přírodě, tak musím uznat, že tento krok se skvěle povedl. Zaujal mě nápad s připomínkou na bývalý kostelík. Viditelnost byla nádherná. Mohu všem doporučit, protože je to svěží místo, které rozhodně stojí za to vidět.

⁵² Srov *Rájem rozhlednovým*. S. 120

⁵³ Srov *Rájem rozhlednovým*. S. 120

⁵⁴ Srov Křížová hora (rozhledna). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99%C3%AD%C5%BEov%C3%A1_hora_%28rozhledna%29 (Dále jen WikiKříž)

⁵⁵ Srov Rozhledna na Křížové hoře. *Obec ČERVENÁ VODA* [online]. 17. únor 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.cervenavoda.cz/rozhledna> (Dále jen Červená voda)

⁵⁶ Srov Křížová hora u Červené vody. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/krizovahora.htm>

⁵⁷ Srov tamtéž

⁵⁸ Srov *Červená voda*.

⁵⁹ Srov *WikiKříž*

⁶⁰ Srov *Červená voda*

⁶¹ Srov *Tamtéž*

2.4. Lázek (Reichlova chata)

Poloha: 714 m.n.m, 8 kilometrů východně od Lanškrouna⁶²

Typ: čtyřboká dřevěná věž + chata⁶³

Výška: věž: 20 m (vyhlídková plošina: 17 m)⁶⁴

Výstup: 1 kamenný a 19 dřevěných schodů (k bývalému vchodu) a pak 67 schodů⁶⁵

Přístup: červená ze Strážné, žlutá z Herbortic, silnice až k chatě.⁶⁶

Výhled: " Orlické hory, Jeseníky, Lanškrounsko, Železné hory a Českomoravská vrchovina. Při dobré viditelnosti Krkonoše a Sněžku či Svatý Kopeček u Olomouce."⁶⁷

Historie: První byla postavena roku 1912 metrů, byla vysoká 15 metrů.

Úmyslném poškození vedlo ke stržení. Klub českých turistů po několika letech se rozhodl Lázek obnovit (veřejná sbírka). Slavnostně byla otevřena v srpnu roku 1933. S rozhlednou byla postavena také chata, která byla pojmenována po iniciátorovi stavby, Františku Reichlovi. 2. sv. války Lázek obsadila německá armáda, nepřístupný. Od roku 1995 je v soukromém držení.⁶⁸

Otevírací doba: červenec - srpen: Ut-ne 10 – 19 hod.

září - listopadu: víkendy - 10 - 19 hod.

Možná změna otevírací doby - součást soukromého majetku.⁶⁹

Kontakt: Tel. 777 576 911⁷⁰

Vlastní hodnocení: Musím přiznat, že tuto rozhlednu jsem nenavštívila, takže nemohu posoudit její komfort ani přístupnost. Ale z reakcí mých přátel jsem zjistila, že výborný nápad je si udělat výlet na kole, protože je pro ně dobře přístupná.

⁶² Srov *Rájem rozhlednovým*, S. 125

⁶³ Srov Tamtéž.

⁶⁴ Srov *Naše rozhledny*, S. 137

⁶⁵ Srov tamtéž.

⁶⁶ Srov Tamtéž.

⁶⁷ Srov Rozhledna Lázek. *Orlické hory - ubytování a zajímavosti* [online]. 2008-2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.region-orlickehory.cz/turisticke-zajimavosti/vyhličky-rozhledny/rozhledna-lazek/> (Dále jen Lázek)

⁶⁸ Srov. *Lázek + Naše rozhledny* (S. 137.)

⁶⁹ Srov *Lázek*

⁷⁰ Srov *Naše rozhledny*, S. 137

2.5. Rozálka (Tyršova rozhledna)

Poloha: 470 m.n.m, 0,5km západně od Žamberka, cca 15km severně od Ústí nad Orlicí⁷¹

Typ: dřevěná s kamennou podezdívkou ⁷²

Výška: věž: 20 m (vyhlídková plošina: 16 m)⁷³

Výstup: 62 schodů k první vyhlídkové plošině + 16 příkrých k druhé (4-5 osob)⁷⁴

Přístup: silnice až k věži, lesní cesty od silnice.⁷⁵

Výhled: Orlické hory, Králický Sněžník, Vamberk, Suchý vrch, Cierna gora v Polsku, při dobré viditelnosti Krkonoše⁷⁶

Historie: Menší kopie rozhledny Hýlačka u Tábora. Půjčili si od jejího autora, profesora pražské techniky, Theodora Petříka plány, podle kterých město nechalo za 25,5 tisíc korun ji postavit. Plány věže zhotovil O. Kočí. Rozhledna byla otevřena 28. října 1932 a dostala jméno Tyršova. Časem se pro ni však vžil název Rozálka podle nedaleké kaple sv. Rozálie. Ta zde byla vystavěna jako poděkování za ochranu před morem (po opravě znovu vysvěcena 3. září 2005). Ve středu vyhlídkového patra byla umístěna kovová rozhledová růžice dle grafického návrhu J. Vítka.⁷⁷

Otevírací doba: denně v době: 15.6. - 15.9. (10.00 - 17.00 hod)

o víkendech v době: 1.5. - 14.6., 16.9.-31.10.

o svátcích: 1.5., 8.5., 5.-6.7., 28.9., 28.10.⁷⁸

Kontakt: Tel. 465 612 946⁷⁹

Vlastní hodnocení: Přijde mi roztomilé pojmenování místních lidí této rozhledny jako Rozálka či Rozárka. Byla jsem se tam podívat v zimě a musím uznat, že mi tak trochu připomínala chaloupky z Mrazíka. Velmi romantické místo, které jsem si oblíbila. Ráda se sem kdykoli vrátím.

⁷¹ Srov *Naše rozhledny*, S. 182

⁷² Srov Tamtéž.

⁷³ Srov Tamtéž

⁷⁴ Srov tamtéž.

⁷⁵ Srov Tamtéž.

⁷⁶ Srov Rozálka u Žamberka. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/rozalka.htm>

⁷⁷ Srov Tamtéž.

⁷⁸ Srov ROZHLEDNA ROZÁLKA U ŽAMBERKU. *InfoČesko* [online]. 25.8.2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.infocesko.cz/content/orlicke-hory-podhuri-technicke-zajimavosti-rozhledna-rozalka-u-zamberku.aspx>

⁷⁹ Srov ROZHLEDNA ROZÁLKA U ŽAMBERKU. *InfoČesko* [online]. 25.8.2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.infocesko.cz/content/orlicke-hory-podhuri-technicke-zajimavosti-rozhledna-rozalka-u-zamberku.aspx>

2.6. Suchý vrch

Poloha: 975 m.n.m, Suchý vrch,⁸⁰

Typ: betonová⁸¹

Výška: věž: 33 m (vyhlídková plošina: 25 m)⁸²

Výstup: ke vchodu 12 schodů, uvnitř 118 schodů⁸³

Přístup: zelená TZ z parkovištěv Černovodském sedle, silnice až k chatě⁸⁴

Výhled: Šerlich, Kralický Sněžník, Kladsko, Hrubý Jeseník s Pradědem a za dobrých podmínek také Sněžku.⁸⁵

Historie: *"V roce 1924 si Klub českých turistů chtěl vybudovat chatu. Ve výběrovém řízení zvítězil projekt pražského architekta Jaroslava Stejskala a v červenci roku 1928 byla chata slavnostně otevřena za přítomnosti prvního prvorepublikového předsedy vlády Karla Kramáře, podle kterého byla pojmenována. V roce 1937 se zde zastavil na oběd také tehdejší prezident Dr. Eduard Beneš. Po roce 1938 chata vystřídala řadu majitelů a několikrát změnila jméno i podobu. Dne 16.3.1939 byla chata zabrána německou armádou a byl v ní zřízen rehabilitační ústav pro zraněné letce. Po válce byla opět otevřena veřejnosti. V roce 1953 byla chata převzata armádou (výměnou za Luční boudu v Krkonoších) a byla využívána jako rekreační středisko až do roku 1961, kdy se vrátila široké veřejnosti. V září 1984 byla nedaleko chaty postavena z dálky viditelná ocelová šestiboká věž, 48 m vysoká, sloužící jako telekomunikační zařízení. Chata byla od poloviny devadesátých let dlouhou dobu uzavřená, pouze rozhledna byla v sezóně přístupná. V noci 16. července 2003 vypukl v opuštěné chatě požár, který ji částečně zničil. Naštěstí se podařilo lecos (sic!) zachránit a zrekonstruovat, takže Suchý vrch je v současné době v provozu a koncem roku 2012 by měly být veškeré úpravy hotovy."*⁸⁶

Otevírací doba: přístupný denně od 10:00-18:00 hodin.⁸⁷

Kontakt: Tel. 465 618 508 (sídlo Letohrad)⁸⁸

Vlastní hodnocení: Když jsem byla malá, jezdili jsme sem s našima velmi často. protože v okolí je úžasná příroda a já si to zde oblíbila. Pravdou je, že již dlouhou dobu jsem zde nebyla, ale nemyslím si, že by se něco za tu dobu změnilo. Místo bych doporučila spíše rodinám s dětmi, protože to není nijak časově náročné a hlavně pro děti je to záživné.

⁸⁰ Srov *Naše rozhledny*, S. 182

⁸¹ Srov Tamtéž.

⁸² Srov Tamtéž

⁸³ Srov tamtéž.

⁸⁴ Srov Tamtéž.

⁸⁵ Srov Rozhledna na Suchém Vrchu. *Www.suchyvrch.com* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.suchyvrch.com/> (Dále jen Rozhledna SV)

⁸⁶ Suchý vrch. *Na rozhledny.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.na-rozhledny.cz/Suchy-vrch>

⁸⁷ Srov Suchý vrch. *Na rozhledny.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.na-rozhledny.cz/Suchy-vrch>

⁸⁸ Srov *Rozhledna SV*

2.7. Val

Poloha: 788,5 m.n.m, Králíky⁸⁹

Typ: kovová ⁹⁰

Výška: věž: 34,4 m (vyhlídková plošina: 22 m)⁹¹

Výstup: k věži 17 beton. schodů, 106 kovových⁹²

Přístup: Z centra Králík po žluté TZ po silnici ke klášteru Hedeč, pak polní cesta⁹³

Výhled: Z Suchý Vrch, Hedeč, SZ orlické hory, S Králický Sněžník, Sv Jeseníky, V Branenská vrchovina⁹⁴

Historie: V roce 2002 ji postavila společnost Český Mobil, přičemž město Králíky si dalo podmínku, aby součástí kovové konstrukce byla veřejně přístupná rozhledna. Zpřístupnění rozhledny proběhlo 16. června 2003. Věž je téměř identická s rozhlednou na Ruprechtickém Špičáku v Broumovském výběžku, neboť byla vystavěna stejnou společností. ⁹⁵

Otevírací doba: volně přístupný⁹⁶

Kontakt: Jejím provozovatelem je MěÚ Králíky, vlastníkem stavby firma Český Mobil. ⁹⁷

Vlastní hodnocení: Velmi mile mě překvapilo zjištění , že rozhledna je kompletně bezplatná a volně přístupná. A i přes to všechno je ve skvělém stavu, nezničená vandalismem. Pravdou ale zůstává, že nesmíte čekat zázraky, věž především slouží jako telekomunikační přístroj, ale jako objekt vycházky do okolí postačí.

⁸⁹ Srov *Naše rozhledny*, S. 220

⁹⁰ Srov Tamtéž.

⁹¹ Srov Tamtéž

⁹² Srov tamtéž.

⁹³ Srov Tamtéž.

⁹⁴ Srov Tamtéž.

⁹⁵ Srov Rozhlenu Val u Králík. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/val.htm>

⁹⁶ Srov *Naše rozhledny*, S. 220

⁹⁷ Srov Rozhlenu Val u Králík. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/val.htm>

IV. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo shrnout a sepsat veškeré rozhledny Orlickústecka, protože jak mi bylo řečeno v knihovně, to ještě nikdy nikdo nezpracoval a z toho důvodu by má práce mohla přinést snad i nějaký užitek.

Rozdělila jsem ji do tří různých částí. V teoretické části se věnuji definicím, abych mohla určit, co vlastně je a co není rozhledna, protože kdybychom si toto nevymezili, mohla by tato práce být nekonečná. Vlastním výzkumem jsem pak nazvala tu část, které se tato práce přímo týká a pro níž jsem musela sepsat vlastní názory, aby to nebyl pouze bezcenný referát.

Musím říct, že ke konci této práce jsem byla zničená, po několika probdělých nocích, hrnků s kávou jsem konečně dopisovala poslední větu. Ani nevíte jaká radost mě zachvátila, konečně to mám za sebou.

Koho z Vás R zajímají více, internet je plný skvělých fotek. Na druhou stranu, zážitek, který prožijete, žádná fotka nevynahradí. Proto zabalte batoh a vydejte se objevovat krásy Orlickoústecka!!!

Seznam literatury

Knižní zdroje:

1. NOUZA, Jan. *Rozhledny Čech, Moravy a Slezska*. Vydání první. Liberec: Nakladatelství 555, 1999. ISBN 80-902590-4-9.
2. MIŠKOVSKÝ, Pavel. *Naše rozhledny*. První vydání. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-86569-90-X.
3. ŠTEKL, Jiří. *Rájem rozhlednovým: na kole, pěšky, lanovkou i tramvají*. První vydání. Plzeň: CYKLOKNIHY, 2008. ISBN 978-80-87193-00-6.

Internetové zdroje:

1. NOUZA, Jan. Rozhledny - odpovědi na často kladené otázky. *Obrázky z historie a současnosti rozhleden v Česku i ve světě* [online]. 2011 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://itakura.kes.tul.cz/jan/rozhledny/rozhledny-faq.html>
2. CHROUST, Martin. Historie rozhleden v českých zemích. *České rozhledny* [online]. 2001 - 2012 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://rozhledny.yc.cz/historie.htm>
3. Rozhledny České republiky. In: *ROZHLEDNY ČESKÉ REPUBLIKY: Nejhezčí rozhledny u nás* [online]. 2.8.2014 [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://zlatychlum.cz/tag/rozhledny-v-cesku>
4. CHOCEŇSKO-ORLICKOÚSTECKO. *Geovědy* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.geovedy.cz/cs/files/popis_lokality_chocensko.pdf
5. Orlickoústecko: popis regionu. *Trasovník: Turistický průvodce po ČR* [online]. 1.1.2008 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.trasovnik.cz/k_pard/ustino/ustino.asp
6. Východní Čechy: Orlickoústecko. *Výletník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/turisticke-oblasti/vychodni-cechy/usteckoorlicko/>
7. rozhledně. *Rozhledna a restaurace na Andrlově chlumu* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://chata-hvezda.cz/?page_id=138
8. Andrlův chlum, Stříbrná krasavice. *Na rozhledny.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.na-rozhledny.cz/andrluv-chlum>
9. Kozlovský kopec. *Treking* [online]. 15.1.2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.treking.cz/regiony/kozlovsky-kopec.htm>
10. Rozhledna na Kozlovském kopci u České Třebové. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.webzdarma.cz/kozl.htm>
11. Rozhledna na Křížové hoře. *Obev ČERVENÁ VODA* [online]. 17. únor 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.cervenavoda.cz/rozhledna>
12. Křížová hora (rozhledna). In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/K%C5%99%C3%AD%C5%BEov%C3%A1_hora_%28rozhledna%29
13. Rozhledna Lázek. *Orlické hory - ubytování a zajímavosti* [online]. 2008-2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.region-orlickehory.cz/turisticke-zajimavosti/vyhličky-rozhledny/rozhledna-lazek/>
14. ROZHLEDNA ROZÁLKA U ŽAMBERKU. *InfoČesko* [online]. 25.8.2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://rozhledny.infocesko.cz/content/orlicke-hory-podhuri-technicke-zajimavosti-rozhledna-rozalka-u-zamberku.aspx>

15. Rozálka u Žamberka. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:
<http://rozhledny.webzdarma.cz/rozalka.htm>
16. Rozhledna na Suchém Vrchu. *Www.suchyvrch.com* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17].
Dostupné z:<http://www.suchyvrch.com/>
17. Suchý vrch. *Na rozhledny.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-17]. Dostupné
z: <http://www.na-rozhledny.cz/Suchy-vrch>
18. Rozhlena Val u Králík. *Rozhledny* [online]. 2012 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:
<http://rozhledny.webzdarma.cz/val.htm>

Přílohy

Seznam příloh:

1. Umístění rozhleden

2. Obrázky rozhleden

Andrlův chlum: <http://rozhledny.webzdarma.cz/andrluv.htm>

Foto: D.Sedlák (březen 2012)

Kozlovský kopec: <http://rozhledny.webzdarma.cz/kozl.htm>

Foto: Alena Máchová (2008)

Křížová hora: <http://rozhledny.webzdarma.cz/krizovahora.htm>

Foto: M.Čada

Lázek: <http://rozhledny.webzdarma.cz/lazek.htm>

Foto: J.Horáková (2008)

Rozálka: <http://rozhledny.webzdarma.cz/rozalka20.jpg>

Foto: Jiří C. (trapper, 2009)

Suchý vrch: <http://rozhledny2.webzdarma.cz/suchak11.jpg>

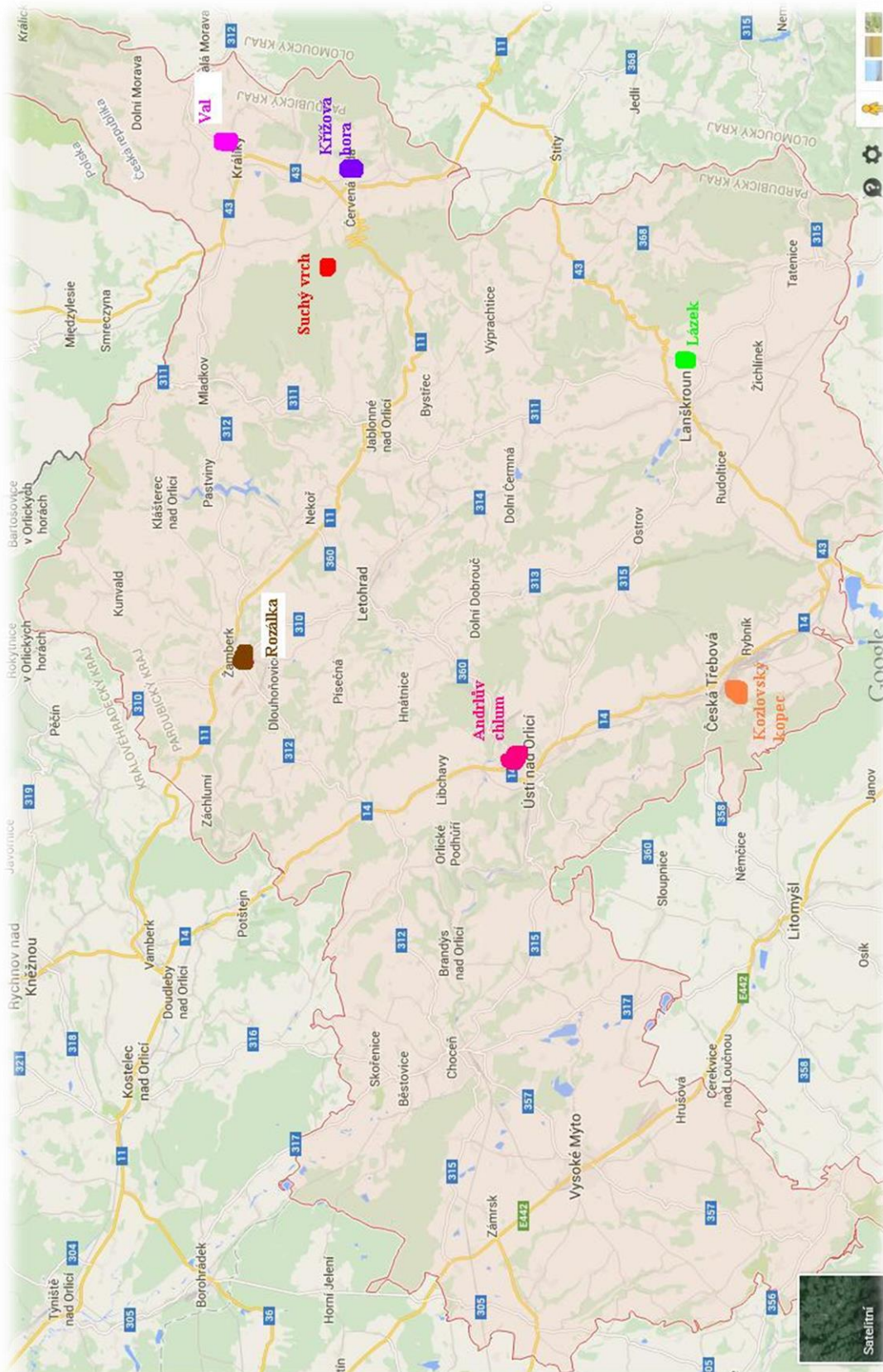
Foto: J.Šlapák (jaro 2011)

Val: <http://rozhledny.webzdarma.cz/val.htm>

Foto: J.Šlapák (jaro 2011)

Příloha č.1

Mapa k měřítku 1:500 000

Příloha č. 2

